GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_2$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 54 **Brasiovu 6 Augustu 25 Iuliu** **1874.**

Brasiovu in 5 Aug. 1874.

In **10** si **11** Augustu se celebréza adunarea generale a Associatiunei transilvane, pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, in orasiulu Dev'a. Se fia de bunu augurin tóte intreprinderile si decisiunile ei pentru cultur'a nationale. Viéti'a acestei Associatiuni si prosperarea ei, e viéti'a si prosperarea poporului romanu. Trebue se se bage dér' bine de séma, cá nu cum-va prin vr'unu pasu, netrasu la cumpen'a criticei presentelui, se se amenintie temeliele acestei institutiuni vivificatórie, pre candu vedemu, ca in parte s'a si inceputu a se dá loviturí la liber'a adunare a despartiamenteloru ei, d. e. oprirea adunarei convocate la Borszék, prin simpl'a fortia si aflare cu cale. —

Dupa statute, cu ocasiunea adunarii generali din anulu acest'a are se se aléga noulu comitetu dimpreuna cu presiedintele seu. Precum cetimu in diariulu „Albin'a," actualulu presiedinte alu Associatiunei transilvane ar' fi resolutu a-si dá demisiunea, retragundu-se cu totulu. Noi nu scimu de acésta nemica. Nu voimu neci a face pre cortesiulu cui-va, ci numai o pétra de móra, ce ne apasa presentiulu trassu din impregiurarile tempului de facia, — cu cris'a si forti'a lui — vremu se o delaturamu, candu usamu de o simpla cutezare confratiésca si simpatica, a trage atentiunea confratiiloru alegatori, cá ori-cine s'ar' alege de conducatoriu si aperatoriu alu vietiei acestei Associatiuni, unu Ladislau Popu totu se remana legatu vi officii de aperarea sustarii vietiei ei, pana candu mai dura crisea fortiei si a arbitragiului, care nice legea pentru nationalitati, facuta de legislatiune, nu o mai respecta, si care cu atatu mai pucinu se va contení dela pornirea, ce vedemu ca a luatu inceputu, spre a dá loviture si unicei acestei institutiuni romane. Ar' pecatuí si bravulu nostru barbatu, candu s'ar' retrage cu totulu, dér' mortale ar' fi peccatulu pentru Associatiune, candu membrii ei filtori de facia, din respectulu memoratu mai susu, nu l'ar' legá pe P. de fruntea acestei Associatiuni, celu pucinu sub steama de presiedinte onorariu, care odata cu viéti'a din obligatiune se continue orce lupta si se infranga orce atacu pentru „nolli me tangere" alu acestui institutu romanu. Acest'a e votulu Redactiunii, care se inchina vietii acestui Institutu, si-lu impartesiesce numai din consideratiunile de susu.

Totu la adress'a adunarii generali a Associatiunii transilvane mai avemu se atingemu o cestiune, care in scurte cuvinte este asiá numit'a cestiune a stipendialoru. Unu diariu romanu luá la recensiune agendele si dispusetiunile Associatiunii transilvane, si dice, ca stipendiele Associatiunii transilvane suntu mai multu o calamitate decatu unu ajutoriu pentru cultur'a poporului romanu, de óra-ce tenerii crescuti cu aceste stipendia, nu numai nu contribuescu la inflorirea si prosperarea culturei nationali, ci cei mai multi dovinu chiaru apostati.

Noi nu ne unimu nice decatu cu acésta parere, pentru ca scimu, ca toti cati au crescutu si au studeatu **deplinu** cu ajutoriulu stipendialoru nationali, mai multu séu mai pucinu au cautatu se fia de folosu si patriei romane si natiunei romane. Ceea ce amu avé inse de observatu in acésta privintia este, ca Associatiunea ar' lucrá tare intieleptiesce, déca ea ar' cautá se impartia stipendia mai pucine, inse totu-odata si mai mari, pentru cá tenerii stipendiati, cari mergu la universitatile europene; se aiba tóta inlesnirea d'a se calificá, ca-ce numai celu ce are subsistinti'a deplinu asecurata, se póte ocupá seriosu cu studiulu si se póte perfectioná in specialitatea sa. Déca voimu se crescemu teneri, cari se devina barbati de sciintia resoluti si independinti, atunci se nu cautamu a chivernisí prea socotél'a educatiunii si a calificatiunii loru. In totu casulu este mai avantagiosu, a ajutorá pe mai pucini mai bine, cari inse se devina perfecti in ramulu de sciintia ce-si l'au alesu, decatu a cresce totu cu acele sacrificia mai multi semi-docti, cari nesiguri si nedependenti in calile si intreprinderile loru se caciulescu impregiurariloru. — **Micu, Maioru, Sincai?!** — — —

Apoi cu restulu se se inpintene angiurile din Transilvani'a la redicarea de scoli agronomice, de meseria si reali, cu sprigine din fondulu Associatiunei puse in bugetu pe totu anulu, unde adica incordarile poporului ceru sprijinu, si unde e mai mare pericululu de desnationalisare. Sapienti sat! —

— Novell'a electorale, ce erá la ordinea dilei, in camer'a din Budapest'a, s'a deliberatu intrega. In dilele din urma s'au macinatu cu potere de vaporu cate 30—40 de paragrafi. Preste totu potemu dice, ca s'a acceptatu testulu comissiunii centrali inca si in a treia legere. Modificatiuni essentiali nu s'au intemplatu de locu. Inchiderea sessiunii este la usia.

— Dupa scirile mai nóue, la nóu'a alegere din Carlovetiu a recesitu de patriarchu Pr. S. Sa metropolitulu Procopiu Ivacicoviciu, care a capetatu 54 de voturi, ér' Gruiciu 7 si Kengyelatz 2 voturi. Cestu din urma a donatu voturile sale metropolitului Ivacicoviciu. De si maioritatea eclatanta este pentru metropolitulu Ivacicoviciu, totusi guberniulu va orgita denumirea lui Gruiciu candidatului seu. —

Valcele in 22 Iuliu.

Eri se tienú aci adunarea generale a despartiamentului I cercualu alu Associatiunei trane pentru literatur'a si cultura poporului romanu. Dupa finirea servitiului divinu, celebratu in biseric'a gr.-orientala din locu, deschise adunarea directorulu acestui despartiementu: Domnulu Protopopu Ioanu Petricu, salutandu pe ospetii carii au bine voitu a lua parte la adunare. Din reportulu cetitu de actuariulu subcomitetului Dr. Nicolau Popu amu vediutu, ca subcomitetulu a avutu deosibita atentiune pentru sprijinirea invetiaceiloru de meserii si a scóleloru serace din unele comune rurali tienetóre de acestu despartiamentu. Urmandu apoi constituirea sectiunei pentru infrenarea poporului romanu dela beutur'a vinarsului pe basea statuteloru, aprobate de comitetulu centralu din Sibiiu, d.jude cercualu Iosifu Popu cetí una disertatiune fórte instructiva despre „Epidemi'a vinarsului," care fù ascultata de publicu cu multu interessu. Dupa acea compunendu-se diferitele comissiunei pentru cercetarea socoteleloru, inscrierea membriloru noi etc. se intrerupse siedinti'a amenendu-se continuarea ei pe dupa prandiu la 4 óre.

Redeschidienduse la ór'a fipsata reportara comissiunele despre activitatea loru. Capulu lucrului a fostu nervus rerum, adeca banii incassati, carii au ajunsu la una suma preste asteptare de mica, avendu in vedere numerulu insemnatu alu óspetiloru romani ce petrecu in asta véra la bai. Ne folosimu de acésta ocasiune spre a aduce lauda si multiamita cuviintiósa zelosului bancheru din Brasiovu, d. Constantinu Steriu, care si-a datu tóta silinti'a spre a aduná catu se va puté mai multe contributiuni; si astfeliu incassarea sumei de 73 fl. v. a. este numai si numai meritulu d-sale.

Inchiamu acestu scurtu reportu cu acea seriósa observare, ca trebue se lucramu inca multu pentru cá se popularisamu frumosulu si prea maretiulu scopulu alu Associatiunei nóstre.

Pest'a 28 Iuliu 1874.

Adausu la „respunsulu" din nr. 53 alu „Gazetei."

A dóu'a di, dupace amu espedatu respunsulu meu la intrebarea cea modesta din nr. 49 alu „Gazetei," mi-au venitu dóue scrisori la mana din cari m'amu convinsu, ca din partea Blasiului s'au facutu intrebari si pre la altii despre starea lassementului lui L. si i- s'a si datu deslusirile putintióse, — si totusi „— u" s'a mai adressatu inca si catra executorulu test. inse nu privativu, cumu s'a facutu cu altii, de si Blasiulu bine scconsidera, unde se afla executorulu test., ci — in publicu si inca premitendu unu assertu falsu, firesce cá se póta mai tare compromite pre executorulu test. M'amu convinsu mai incolo din acele 2 scrisori, ca amu avutu direptu, candu amu presupusu, ca d. „— u" nu si-a redicatu vocea in publicu din motivu curatu.

Dér' m'amu convinsu totu deodata si de acea, ca cele ce le amu scrisu in respunsu despre starea lucrului mai multu numai dupa cum mi-amu potutu aduce aminte, suntu fundate si adeverate, — numai in parte defectuóse. Acuma fiendu-mi la mana mai multe scrisori, cari se referescu la mass'a episcopului L., voiu se completesu cele ce le amu inpartasitu in respunsulu meu in catuva defectuosu.

Legate a lassatu ep. L. in sum'a 5100 fl. m. c. séu 5355 fl. v. a. si adeca lui Alessandru Draganu, Ioanu Boer, Dominicu Papp, Rosalia Papp, baseric'a dela Ierusalimu si monastirea, unde a muritu cate 500 fl. m. c. cu totulu 3000 fl. m. a.

Camerariului seu I. Ursu . . .	1500	„ „ „
Parochului gr. cath. Nagy . . .	300	„ „ „
Capelanului Kirnicsky	100	„ „ „
Iosefu Mánfy	100	„ „ „
Pre Slujbe	100	„ „ „
Sum'a sumeloru	5100	fl. m. c.

si tóte aceste nu din pecunia, ci apriatu „ex hac substantia mea," enumerandu mai anteiu obligatiunile ce le a avutu.

Librii sei afiatori in Vien'a i-a lassatu seminariului la St. Barbara, ér' cei din Blasiu seminariului din Blasiu.

Constituirea nepotiloru si nepóteloru de eredi suna astufeliu: „Haeredes esse volo nepotes et neptes meas ex uno fratre Josepho et tribus sororibus natos," vine apoi constituirea executoriloru test. in

persónele d-loru Alessandru Thordai si Josefu P. Macedonfy *) in fine urmésa urmatórele:

Quod e pecunia solutis solvendis manserit lego Clero Archidieceseos Albo-Juliae ad fundum deficientium parochorum applicandos.

Considerandu acuma, ca legatele facu sum'a de 5355 fl. v. a.; considerandu, ca pretiulu obligatiuniloru urb. transilv. in 1861 variá intre 65 si 69 fl. prin urmare, ca cele 10000 fl. in oblig. urb. au facutu celu multu numai 6900 fl.; — considerandu mai incolo, ca cele 2000 fl. pretensiune la Vajda se potu considerá cá perduti, cari nu credu se se fi realisatu, neci ca se voru puté realisá candr'a, asiá nu me precepu cum a potutu dice curatorulu Dr. Frank, ca „elu a solvitu tóte legatele si ca totusi au mai remasu sum'a ce s'a aretatu in respunsulu meu; acést'a nu se póte altfeliu, decatu ca Dr. Frank a potutu se intielégа numai legatele lasate strainiloru, ér' legatele lasate lui Draganu, Boer, Dominiu si Rosalia Papp — (de 2000 fl.) nu le-a solvitu, fiendu ca precum se vede din numile eredíloru dechiarati (redi respunsulu) totu aceia s'au dechiaratu si de eredi, ori ca nu s'au insinuatu toti legatarii, si unele legate au remasu nepretinse; — cu atatu mai pucinu se póte inse precepe, cum d. „— u“ din Blasiu fabuléza de legate pentru fondulu deficientiloru de 10000 fl. etc.! Mai bine ar' face d. „— u“ déca ar' redicá astufeliu de pretensiuni atunci, candu vine vorb'a de a percipiá veniturile din dominiulu Cutului, alu Springului, Bucardesa, Cenade etc. — séu in locu de a cauta pe ascunsu si a suspectá pre altii, ca ar' fi caus'a de nu a intratu din cele 10000 fl. neci unu cruceriu in fondulu deficientiloru, se se adresesse la judecatori'a, unde s'a pertractatu si impartitu lassamentulu si dupa impregiurari se faca pasii trebuintiosi pe calea legei pana a nu trece 32 de ani, — ca pe atunci nu va mai puté trage la respondere pre executoru test., ca acest'a pe atunci anevoie ei va mai stá spre disputetiune. †.

De pre valea Muresiului 24/7 1874.

In n-rii 47, 48 ai „Gazetei“ se descrie cu colori intunecóse apathi'a, ba chiaru intolerantí'a, ce se manifestédia facia de occupatiuni publicistice, si se dice, ca acést'a ar' fi caus'a, de astadi nu mai scrie nimine nice o bótca din Blasiu. —

Dér' rogure ce asteptati, se se ostenésca cine-v'a in o caldura africana cá acést'a, si intr'unu frigu sibericu, pe cumu a fostu in érn'a trecuta, si inca gratis pe cumu dice unu d. din Blasiu, candu nu -si iea nimine ostenéla se publice bateru aceea ce a scrisu, si pentru care a ostenitu, si jertfitu altii. —

Marele romanu, si Archiereu Siulutiu a depusu prin testamentu in 7 Sept. 1867, 9 opuri la bibliotec'a seminariului din Blasiu, cari (opuri), dupa cum dice fericitulu metropolitu insusi, le a compusu cu multa stradania, zelu si ostenéla, din multi auctori. 5 din aceste opuri privescu, disciplin'a, autonomi'a, obiceiurile baserice nóstre, casetori'a in baserie'a orientala, concordatulu si conferinti'a episcopiloru romano- si greco- cath. din monarchi'a austriaca tienuta in Vien'a in anulu 1856. —

Alu 6-lea e opu in limb'a maghiara. Birálatnak ellenbirálata az oláh nemzet származásáról.

A 7-lea istori'a Horei si a poporului romanu din muntii apuseni.

A 8-lea Opu poetica, versuri de jale.

A 9-lea O seriósa cantare in trecutulu si viitoriulu natiunei romanesci etc.

Titlurile opuriloru arata invederatu, ca aceste suntu nu numai de mare interesu literariu, dér' suntu unu thesauru istorico-nationale, si cugeti die Redactoru, ca in tempu de 7 ani, de candu se afla in seminariu, s'a interesatu cineva, se scie, ce se cuprinde in acele opuri, s'a interesatu cineva se védia, ca óre fericitulu Metropolitu, cumu -si apera si deplingea sórtea natiunei atunci, candu acésta

*) Testamentulu erá facutu in 1859; in 27 Martie 1861 i-a dispensatu pre acestia de officiulu test. executoriloru, si a constituitu de test. executoru pe cons. aul. L. B. P.

erá misera plebs contribuens, tolerata usque ad bene placitum. Asiá d-le Redactoru acésta nu este indiferentismu, acésta este crima, pentru ca, déca amu ajunsu pana acolo, incatu din pietate pentru acela, care din leaganu pana'nsfirsitu tóte le a jertfitu pana si viati'a si averea pentru natiune, nu ne simtimu indemnati a publicá opurile lui, care le a scrisu in folosulu natiunei, apoi se fi facutu acésta celu pucinu din datoriti'a, care o avemu facia de natiune, si de istori'a ei, care pretinde imperativu se mai miscamu si noi catu de catu. —

Nu vréu se citezu sentinti'a unui illustru barbatu de statu facia de asemenea maniera, ca-ce e prea aspra, me marginescu cu eschiamarea: O tempora, O mores!!

A fara de aceste se mai afla in archiv'a archidiecesana o multime de corespondintie, care le a purtatu fericitulu metropolitu cu deosebiti barbati de statu, tóte aceste au de a suplini lacune in istori'a patriei nóstre, le a adunatu cineva? credu ca nu. — De nenumeratele articole din diurnale, prin cari a aparatu sub nume anonimu baseric'a si natiunea, tacu, ca d-ta le scii mai bine. — (Asia! R.)

Pe lenga aceste a mai scrisu fericitulu metropolitu in tineretiele lui „Chartea venatorilului“ privitoriu la manuarea armeloru, si esercerea venatului, sciutu este ca densulu inainte d'ase face episcopu a fostu mare gimnasticu si venatoriu, si toti acei cavaleri, cu cari -si esercea acea passiune -lu tienea de o auctoritate de class'a I.

Asiá dér' nu d. C. C. Cornescu a fostu celu de antaiu, care a scrisu in limb'a romana a supr'a acestui obiectu, pre cum dice „Orientulu latinu“ in nr. 29. — A desteptá iubirea cotra arme si venatória, e lucru folositoriu, Anglí'a in totu anulu spesédza din bugetu sume enorme pentru acestu scopu, si marturisesce, ca acestei are de a multiami ostasimea cea brava, scimu in Elveti'a ce insemnatate are venatoriulu, dér' se nu mergemu mai de parte, Iancu erá in a. 1848 fara venatorii lui in scurtu tempu totu-altminte supusu, pentru ca afara de venatori altii n'aveau arme, ba tocm'a déca le ar' fi datu cineva arme, nu-i folosiea mai multu cá o droga, cu care freaca mamalig'a, ér' venatorii lui Iancu inspirau mare respectu, in tóte bataile, in cari strigau ungurii: „nu pune pusc'a la ochi motiule,“ ca-ce pré bene sciea, ca candu pusc'a motiului suná, o viatia de omu se stingea, afara de acést'a venatorii fiindu de obsce mai isteti, curagiosi, -si castigá si cunoscintia de terenu si darulu d'a se putea orientá in munti si 'n campii, diu'a si nóptea, din care cause in timpu de nevóia si resboiu, venatorii totu-deaun'a au avutu rolu insemnatu. —

Cu aceste acum de o cam data a-si fini, dér' vréu totu-si a ve consolá d-le Redactoru pentru indignatiunea ce a-ti simtit'o din caus'a intempinarei Domnitoriului romanu din partea sasiloru, va se dica, nu v'a placutu, ca sasii l'a primitu in gerock vechiu, cu asemenea manusi intunecóse, s. a. t. maniere burgiezesci, acuma iertame d-le Redactoru, dér' n'ai doveditu, ca acei ómeni au si gerockuri nóue, prin urmare, ca se puteau infaciosia si mai elegantu, apoi Domnitoriulu inca trebuiea se calatorésca inainte d'a fi sanctionatu legea pentru calea ferata, acuma nu mai au lipsa de elu, dér' pe lenga tóte aceste lumea s'a cultivatu fórte multu din secululu trecutu, candu calatorindu unu archiduce in Ardealu la Sibiiu s'a datu ordinu de di catra acei óspeti, cari au fostu chiamati la mésa, „cumca nimene se nu-si sufle narile in servietta, se nu scuipe in talleru, se nu arunce ósele in casa, si cu deosebire se nu se imbete inainte de supa, s. a. t. maruntisuri cá aceste, care tóte le poti afla in folle maghiare din Clusiu, cari au reprodusu in anulu 1864 acelu ordinu. —

Asiá e d-le Redactoru, ca lumea s'a civilisatu infricosiatu? Déca si nu facu sasii minuni si paradi, cá boerimea romana, si nobilimea maghiara, totusi si fara ordinu de di se purtara binisoru, asia incatu principele de Hohenzollern nu va mai puté asteptá, cá Cultur Volk-ulu acest'a se -si verse odata cultur'a s'a si asupra valachiloru necioplíti, vreamu se dicu asupra Wasserträgeriloru. —

La revedere. —

Unulu din cei multi.

Blasiu 28 Iuliu 1874.

Numai unei impregiurari aveti se adscrieti, cumca pan'acumu cu „Gazet'a Transilv.“ nr. 48 — 1874 anca nu sunteti in manile judeciului de investigatiune.

Eu adeca ne mai avendu pan'acumu lipsa de a me occupá mai specialmente cu legile de presa si ordenatiunile referitóre: m'amu rogatu de unu advocatu din Tergulu Muresiului, cá se mérga la judetiulu de investigatiune de acolo, si se -mi faca unu formulariu in liniamentele principali in privinti'a araterei prime facunde pentru vatemarea causata mie prin „Gaz. Trans.“ pre care apoi iliu voiu desvoltá eu aici, — escusandu-me, ca n'asiu voli a-mi face unu studiu specialu din acelea legi si ordenatiuni nice acumu; finduca mie in lume tempulu -mi este mai scurtu. —

Advocatulu recercatu ne mai respundiendu la recusitiunea mea, si eu avendu cugetu seriosu a -mi trage sam'a cu „Gazet'a Transil.“ pre calea legei: m'am apucatu in urma din sila apoi totusi a culege la olalta legile si ordenatiunile referitóre la causele de pressa, si ale prestrece si combiná; din care studiu a resultatu domnulu meu! nice mai multu nice mai pucinu decatu unu conceptu, care lu-am dejá un'a data purisatu gat'a, numai d'alu espedá judetiului de investigatiune, — si care, spre alu puté critisá, ca óre loviva bene la casu de lipsa, am onóre a vi-lu impartasí si d-vóstra sub ·/. in Duplicatu; — si a mai resultatu orientarea mea in agendele ulteriori in privinti'a processului de pressa.

Si chiaru candu -mi finisemu deja studiulu speciale, si eramu gat'a si cu conceptulu de sub ·/. anca din sér'a precedenta, si acum mai restá numai mundarea si espeditiunea: mi se impartasí nr. 51 — 1874 alu „Gazetei Trans.“ cu reflexiunile mele la ataculu facutu nu numai mie, dér' la cati si mai cati anca in modu asia de neleale si nenobilu! — dicu: mi se impartasí acelu nr. si in elu erá not'a d-vóstra, care me facu se me mai cugetu putientelu, pana la espeditiune.

Eu domnulu meu! n'o pricepu acea cum se se póta astupá si acoperí tóte cu simpla provocare la romanitate si la ardeleanitate; ca-ci in fine ce e reu, e reu si in romanu, si in ardeleanu.

Dér' apoi domnulu acelu necunoscutu, care cu atata usiurintia tireiesce prin noroiu asia dicundu pre un'a societate intréga, si intr'acést'a pre cu deosebire corporatiuni, si intre acesti'a pre veneratii betrani membrii ai capitulului de aici, — dintre cari cu buna séma fiesce care are celu pucinu atat'a meritu publicu, si a desudatu si sacrificatu celu pucinu atat'a in interessulu comunu, cutu acelu domnu necunoscutu dicu: acelu domnu romanu e si ardeleanu — e? si déca dá: atunci sublimitatea, ce o insusiti d-vóstra cutarui, pentruca e romanu, e transilvanu, cum de la potutu facultá a face, ce a facutu?

Si d-vóstra sunteti romanu, sunteti transilvanu? pentruce publicati d-vóstra cu atata usiurintia vatemarile, ce cu atata nerusinare si neobrasnicia se facu candu unei, candu altei persóne cu pusetiune considerabila in societate? pentruce nu lasati acestu rolu „Gurei satului“? —

Cu „ocuparea tóta diu'a“ se-mi ertati d. R. a ve spune, ca anca nu ve poteti escusá: pentruca si la articlulu, unde mi se face mie vatemarea, aveti insi-ve érasi nota; si su gata a me remasí, cumca aratarea prescrisa in punct. b, a §-lui 34 din legea si resp. procedur'a de pressa estradata prin patent'a imperatésca din Maiu 27 1852 n'ati facut'o la tempulu seu; prin urmare nu tragu la indoiéla ca veti sci urmarile unui processu de pressa si pentru Redactiune, nu numai pentru auctorulu corespondintiei vatematóre. —

Diurnalulu d-vóstra se me ertati, nu póte fi judeciu competinte intr'un'a asemenea causa, pentru care stau gat'a la casu de lipsa a cere satisfactiune pre calea legii; pentruca eu nu -mi potu publicá tóte actiunile mele specifice, si totu archivulu meu parte de advocatu privatu, parte ce stá sub mene separatu pentru Dominiulu metropolitanu, separatu pentru fondulu Basilitanu, separatu pentru seminariulu clericale, separatu pentru fundatiunea St. Siulutiana si separatu pentru cleru, — fiesce care cu

protocóle de perceptiuni si erogatiuni, de insertiuni, si cu indici separate; eu nu potu publicá actele si protocolulu provisoratului Dominiului metropolitanu si nu potu publicá opiniunile mele, ce le dau Veneratului consistoriu; ca-ci sum numai singuru; n'am cene se-mi mérga la posta, cine se-mi mature cancellari'a, cine se-mi aduca apa, se-mi taie lemne si se-mi faca focu érn'a, n'am cine se-mi ajute a concipiá; pentruca la unu concipientu, de care se me potu eu folosí, ar' trebuí apoi se-i dau lui totu salariulu meu; ér' la cate unu mundantu, pre care trebue se-lu tienu eu din alu meu, si de carii inca numai cu greu potu capetá, — ér' celi espetati suntu de collationatu; ca-ci versati in tóte 3 limbile, in carii sum necessitatu a lucrá, nu se afla; — dicu: la unu atare mundantu nu-i potu dá chiaru acelu officiu, cá se copieze sutele mele de processe pre sam'a „Gazetei Transil." din carii se se véda valórea mea de advocatu; si si candu asiu poté-o face: n'ar' fi in stare „Gaz. Trans." de ale publicá acelea. —

Ér' dintr'un'a causa processuala séu din careva numai, si plane din reesitulu loru, — carii esindu din man'a advocatului, devinu de multe ori de objectu numai de joc in man'a celoru, ce decidu preste ele, carii adesea cauta se scape de ele prin aprobari, in instanti'a I apoi mai vertosu cá advocatu romanu, te lovesci totu in individualitati eterogene; dicu: numai din unu séu catева casuri speciali, pre unu advocatu, care fungeaza cá atare de unu siru lungu de ani, nice nu-lu poti judecá fara ai cautá cu deamenuntulu archivulu si protocólele lui, si nice nu-lu poti inzestr'a cu atata usiurintia cu nomenclatiuni, precumu mintiesce acelu domnu necunoscutu, ca me infereaza pre mene opiniunea publica. —

Opiniunea publica mie inca nu mi-a pusu pén'acumu acea nomenclatiune, cu care a voitu dá'a a me instrutia; ds'a este celu din teiu dup'a mea sciintia, care a voitu a-mi dá nume; dér' póte ca a senitatu „cumca eu nu-su nice canonicu nice calugaru, care se amu votu a primi cu rabdare crescinésca batjocur'a celoru perversi si nepriceputi. —

Isusu Christosu a incungiuratu pre omulu beatu; dér' legea si politi'a nu-lu incungiura, ci -i dá preste gura, si baga in temnitia. — Si eu me tienu de class'a ómeniloru de lefteri'a acésta din urma. —

Pre lenga tóte acestea inse fiindu tare atingibilu acolo, unde se face provocare la simtiulu meu de nationalitate romana; ca-ci cá romanu multu amu sacrificatu si eu dupa micile mele poteri, in care privintia si modesti'a mea m'ar' ertá prea cu greu, dér' nice allu de lipsa a-mi insirá ací tóte faptele din trecutulu meu, carii -mi potu fi dovada; — dicu fiindu tare atingibilu, me lasu bucurosu si la complanare; ca-ci nice eu nu am mare placere a-mi pertractá caus'a acést'a in antea unui Jury straiuu; fiinduca de si precumu amu aflatu in studiulu meu specialu, competenti'a este Sibiiulu, si nu Tergulu Muresiului: totusi cu greu se póte asceptá se se póta compune si in Sibiiu unu judetiu si unu Jury numai din romani, ori nice decatu; si su gat'a a-mi primi reparerea si pre calea, pre care mi se facú ataculu adeca prin „Gaz. Transil."

Dér' sub urmatórele conditiuni:

1. On. Redactiune in celu mai de aprópe nr. alu „Gaz. Tr." se publice din cuventu si fara tóta not'a, acestu scriptu alu meu; — dela publicarea aratarei de sub ·/. dispensezu pre Onor. Redactiune; déca inse va vol a o publicá -i dau facultate. —

2. Se mi-lu faca cunoscutu in acela-si n-ru pre auctoriulu corespondietiei din nr. 48 — 1874 alu „Gaz. Tr." scrisu din Blasiu. —

Afara cu ursulu din butura!

Astufelu processulu de pressa se póte incungiurá; altcumu spunu pre onóre-mi, ca aretarea o voiu espeda-o; si Brendusianu inca nice candu nu si-a calcatu cuventulu de onóre. —

Dr. Isc. **Brendusianu,**
Jur. inspectore.

Discursulu

deputatului nationale **Demetriu Boncíu** rostitu in adunarea deputatiloru Ungariei, in siedinti'a dela 12 Iuliu a. c.

(Capetu.)

On. Camera! Eu credu, ca d. ministru n'a pronuntiatu acele cuvinte cu intentiunea culpabila, ce li se atribue si pentru aceea asupr'a mea nici n'au produsu vre-unu efectu; ca-ci déca d-sa li-ar' pronunciá inca de-o suta de ori, eu, din parte-mi, totu nu m'asiu consideră de straiuu in acést'a patria. (Efectu placutu. Aprobari vine). Gasescu inse, ca acele cuvinte au fostu cu totulu nepolitice, fiindu fórte apte pentru capacitari de acele, ce se numescu — **agitatiuni.** Pentru aceea ar' fi de doritu, ca, déca asemenea espressiuni mai gasescu locu din candu in candu prin diurnale, séu se pronuncia din nebagare de séma — póte — si de catra unii deputati, celu pucinu se nu se audia resunandu chiaru si de pe fotelurile ministeriale. (Aprobari in stang'a).

Totu d. ministru a mai adausu apoi la cuvintele sus-citate: „Acést'a o probédia legea nationalitatiloru adussa de noi, precumu si aplicarea ei de pana acuma." In ceea ce privesce legea nationalitatiloru, eu suntu aplecatu a recunosce, ca ea contiene unu progressu óresi-care, si ca aducerea ei este unu atestatu despre loialitatea maghiara. Si cu tóte, ca suntu intrins'a unele articole defectuose, contra caror'a nu mi-aru lipsi argumentele de combatere, totu-si mi-place a-i dá o consideratiune destulu de insemnata si deci gasescu intr'ins'a multa multiamire. Dar in ceea ce privesce aplicarea ei de pana acuma, dee-mi voia d. ministru, ca eu se nu recunoscu intr'ins'a motive satisfacatorie nici de indatorire, nici de ecuitate. Nu recunoscu — dicu — nimicu din tote aceste, pentru-ca din contra sorgintea tuturoru relelóru jace tocmai in neaplicarea, necesscutarea legei nationalitatiloru conformu intentiunei corpului legiuitoru, care i-a datu nascere. Gasimu essemple si in alte tierre, dar gasimu si la noi destule, cari dovedescu, ca reulu nu provine din lips'a de legi, ci din réu'a loru aplicare. D. Colomanu Tisza a avutu multa dreptate, candu, in mediuloculu aprobariloru generale, a disu de mai multe ori deja, ca nu este cestiunea, daca cutare lege adusa buna e, séu rea, — ci cestiunea este, daca o lege pusa in vigóre se executa ore cu destula conscientiositate, dupa cumu pretinde onorea nationala, si demnitatea legislatiunei?! Eu i-multiamescu d-lui Tisza pentru aceste juste, dar regretu, ca ele au remasu fara efectu tocmai asupr'a d-lui ministru de interne, deorece tocmai in cestiuni, ce appartinu portofoliului d-sale n'au fostu aplicata legea in conformitate cu spiritulu ei. Asiu poté se citediu essemple destule, pentru a-mi justificá affirmatiunea; dar' nu vroiu se abusediu de atentiunea ón. Camere. Potu inse assecurá pre d. ministru, ca daca legea nationalitatiloru, care este o dovada incontestabila despre loialitatea legislatiunei magiare, aru fi gasitu in d-sa unu executoru de asemenea loialu, aru fi potutu se crutie si pre on. d-sa, precum aru fi potutu se crutie si pre on. Camera de multe declaratiuni amare! (Aprobare in stang'a.)

Nu me potu inse abtiené, de a aduce ore-care essemplu de neaplicarea cuviintiosa a legei nationalitatiloru; si-acést'a o facu numai din punctulu de vedere ce se aretu, unde anume este defectulu si unde jace caus'a neunirei? Defectulu si caus'a reului jace in desvoltarea nenaturala a lucrariloru, ce provine d'in ace'a directiune, din acelu punctu de vedere a legislatiunei, care dice, ca legea de nationalitate trebue desfiintiata cu desaversire. Cumca acést'a nu este o desvoltare naturala a lucrului, si ca unu asemenea actu va produce unu efectu cu totulu contrariu intentiunei, acést'a nu sufere indoiala.

Considerandu cestiunea electorala a Transilvaniei, ea nu pare catu-si de pucinu a fi cestiune de nationalitate. (?) Si noi nici ca vroimu (?) se facemu dintr'ins'a o asemenea cestiune. Drostra de asemenea nu, ca-ci atunci ati vorbi de limba. Dar D-vostra face-ti dintr'ins'a alta cev'a, faceti politica de nationalitate. Se vedemu, de ce este vorb'a? Esiste in Transilvani'a o multime mare, ca la vreunu millionu si jumetate de cetatieni romani. Acestu millionu si jumetate este o parte integranta de natiunea politica magiara. Credu, ca acést'a nu sufere indoiala. Pentru acea eu in acestu fapta nu vedu cestiune de nationalitate. D-vostre inse pe acésta catime anumita din totalulu natiunei nu voiti se o impartesiti din beneficiulu dreptului electoralu, precumu impartesiti restulu. Ei bine, nu este óre acést'a politica de nationalitate? Eu trebue se presupunu, cá da, deorace la casu contrariu, d-vóstra n'a-ti introduce censulu de 8 fl. 40 cr. despre care insi-ve sciti, ca in realitate e 14 fl. si cati-va cr. Apoi cumu voiti cá acelu milionu si jumetate de cetatieni nedreptatiti se devina a fi cuceriti de catra ide'a d-vostra de Statu? Cum e cu putintia, cá se-i introduceti fratiesce in acést'a Camera? Macaru ca eu punu mare pondu p'acea, cá deputii romani din Transilvani'a se petréca trei anni in sinulu acestei Camere. (—) Acést'a o pretinde chiaru interesulu Dvostra, ca-ci acei domni de siguru aru cascigá altfelu de idei despre vietí'a de statu aici, decatu acasa. Din acést'a causa este eronata politic'a factoriloru ocarmuirei Statului, atunci, candu aducu astfelu de dispositiuni, incatu acei deputati se nu pota intrá aicea.

Dar acést'a politica va fi condamnata mai alesu de catra venitoriu. Se pote, on. Camera, ca multi nu impartasiescu temerea mea si ca nici ensu-si d. ministru de interne nu-i atribue vre-o insemnatate catu-si de putina; — eu inse persistu in parerea mea si declaru categorice, ca gasescu unu reu eminente in adenc'a tacere a romaniloru din Transilvani'a, si'u neparticiparea loru la nici o actiune comuna, cu unu cuventu in perseverent'a loru indeferenta, facia cu afacerile statului. Se pote, ca multor'a li-place chiaru acést'a conduita a romaniloru, fiindca ea li-asecura si pentru venitoriu cate-va collegii electorale, de cari potu se dispuna fara cea mai mica resistentia. Dar pre mine acést'a nu me bucura si nici me liniscesce de locu, nu pentru ca dora m'asiu teme, nu cumva romanii se dé nascere cu cea antaia ocasiune unei revolte; nu, pentru ca recunoscu intr'ensii mai multa maturitate, decatu ca se presupunu asia ceva despre ei; dar me neliniscesce aceа stare de lucruri, ca romanii astadi suntu asi'a feliu de malcontenti, pre cari nu e posibilu a-i insufletí pentru caus'a suptu a carei dominatiune ei suferu presiunea injustitiei; si acestu terenu mi se pare a fi forte aptu pentru esploatarile inimiciloru acestei patrie. (Aprobari in steng'a.)

Din acestu punctu de vedere, D-loru (s'audimu, s'audimu,) eu prea frumosu me rogu de on. Camera si-i recomandu cu seriositate, se renuntie la acést'a politica gresita si damnabila, si sé nu se mai amagésca cu temerea zadarnica, ca romanii din Transilvani'a aru fi pote inamicii Statului magiaru.

Séu nu este, D-loru deputati, destullu de caracteristica pentru noi eterogenitatea de elemente, din care ne compunemu? Se ne esaminamu putinu, On. Camera! Unu orecare d. deputatu, spre esemplu a cerutu ca pre una anumitu territoriu alu statului, adeca pre territoriulu secuescu, se se introduca sufragiulu universalu. Unu altulu érasi a propusu, ca deorace in cerculu seu alegatoriu se afla catева comune nemesiesci, apoi privilegiulu de nobilime se se conserve si pentru venitoriu, ca-ci altfelu d-nii „nemesi" s'aru superá forte; deci d-sa nu propune alta-ceva, decatu ca nemesiloru se li-se accorde drepturile traditionale din timpulu patriarchalu. Facia cu asemenea anormitati, noi romanii inse ce ceremu? Numai atat'a, ca se ni-se de drepturi egale in statulu comunu si ca se nu se mai faca diferintia intre cetatieni din Transilvania si acei din Ungari'a; done conditiuni asi'a de modeste, dar' juste, prin cari ai-amu redobandi multiamirea, fara a ne pasa, daca in asemenea positiune echitabila victori'a electiunei aru fi in partea magiariloru seau a romaniloru. Daca dar' unde-va si-pote avé locu'lu, apoi alci fara 'ndoiéla aru trebui se resune in vanu „videant Consules!" Dupa tote aceste voiu trece acumu la opiniunea mea separata. (Sgomotu. Strigari: suntu 2 ore trecute.

Presied. Ve rogu, d-le deputatu, binevoiti a ve resume in scurtu. (S'audimu!)

D. **Boncíu.** On. Camera! Fia-mi permisu a face 'intrebuintiare inca de cate-va momente, ca-ci n'asiu vroiu se 'ngreunediu cu continuarea vorbirei mele siedinti'a venitoria. (S'audimu!)

In urm'a imputarei grave ce mi-s'a facutu de catra d. George Popu, declaru, ca eu numai in casulu acel'a sustienu sistemulu fumuriloru daca on. Camera, in decursulu desbaterei §-lui 5, nu va respinge o propunere, ce s'a asternutu deja, s'au este gat'a de a se ascerne, pentruca on. Adunare se dispuna, ca celu putinu censulu de 8 fl. 40 cr. se nu fia o cifra falsa, care se involve inca p'atat'a si de care ensi-ne se ne rusinamu. In acestu casu dara, chiaru si pentru a'i face d-lui G. Popu acésta placere, renuntiu la sustinerea parerei mele separata

relativa la sistemulu fumuriloru. Vroiu se observu numai atat'a, ca esceptiunea radicata in comisiunea centrala contra sistemului electoralu din 48 basatu pre contributiunea fumuriloru, a fostu acea, ca preotiloru si invetiatoriloru li-s'a datu — dice-se — dreptulu de alegere. Ei bine; eu credu, ca legislatiunea magiara nu va produce motive, cá se se póta dice despre dens'a ca cea ce-a datu cu-o mana, a luatu cu cea-l-alta; ci ca ea, in just'a si chibsuintia, a vroitu se onoredie cualificatiunea, pentru ca denique in acést'a privintia se nu mai existe nici o deosebire in cele doue tieri. Prin acést'a inse nu e inca acoperita lacun'a din lege, produsa prin desfiintiarea sistemului electoralu basatu pre fumuri, ca-ci acei preoti si invetiatori sunt representantii individualitatiei loru propria, ear nici de cumu nu a comuneloru. (Aprobari in steng'a.)

Noutati diverse.

La 11/23 curentu, Mariile Loru Domnulu si Dómn'a au bine-voitu a intrunî la prandiu tóte autoritatile civile si militare din Franzensbad si Eger, resiedinti'a guvernului districtualu.

Mariile Loru urméza regulatu cur'a apeloru si bailoru de aici, si suntu indeplina sanetate. „Mon."

— Bucuresci 23 Iul. Ministriloru Catargiu si Boierescu se conferi crucea mare a coronei de feru, — ministrului Cantacuzinu si agintelui Romaniei la Vien'a Costaforu crucea mare a ordinului Francisc-Iosifu.

(Bibliografia.) Au essitu de sub tipariu doue elegante volume in 8°, relativu la venatoria:

1. „Manualulu Venatoriului" de C. C. Cornescu, coprindiendu istoriculu acestei arte si instructiunile necesarie in privinti'a armeloru, caniloru si venatoriloru, spre a o esercitá cu successu.

2. Pseudo κυνηγετικος (Pseudo kynegetikos) epistola scrisa cu cugetu ca se fia precuventare la Manualulu Venatorului de A. I. Odobescu, studiu literariu artisticu si umoristicu asupr'a venatoriei.

Aceste doue scrieri instructive si utili d'in tote punctele de privire unice pana adi in limb'a romana, se gasescu de vindiare in Bucuresci la librariele: Socecu et comp., N. Danielopolu, G. Ioanidu si comp., Szöllösy si Greve.

Pretiulu celei d'antaiu este de 4 lei noui, alu celei d'antaiu este de 5 lei noui.

„Discursulu santului Ioan Chrisostomu pentru Eunuculu Eutropiu," testu grecu cu traductiune romana de D. N. Badescu, Pretiulu 50 bani.

„Prescurtare de Istori'a literaturei latine" dupa Levi Alvarch, traductiunea de D. Dem. I. Popilianu, pretiulu 40 bani.

„Glarige," tragedia in 5 acte de Göthe, tradusa de D. N. Miculescu, pretiulu 80 bani. Apparute cate-si trele sub auspiciele Societatii „Renascerea".

„Limb'a Gloriloru" elaborata de una Romana, pretiulu 1 leu 70 bani.

„Discursu asupra stilului" de Buffon tradusu de D. Eu. Balteanu, pretiulu 40 bani. — Tote acestea se affla de vindiare la librari'a Ioanide (piati'a Teatrului.)

Program'a Concertului

dandu in séra de 10 Augustu (29 Iuliu) 1874 in Déva in onórea si beneficiulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

PARTEA PRIMA.

1. „Fanfara Militara" de Ascher esecutata pe piano de Domn'a Julia de Miklos si Domnisior'a Minerva de Draghiciu.

2. „Duetu din opera Trovatore" cantatu de Domn'a Constantia de Dunca-Schiau si D. Aureliu de Dunca.

3. „Potpouriu din Arii Romane" esecutatu pe vióra de C. Simeonu Piso.

4. „Valsu" de Chopin esecutatu pe piano de Domn'a Julia de Miklos.

5. „Balcescu murindu", romantia de Mezzetti, poesia de V. Alesandri, cantata de D. Aureliu de Dunca.

PARTEA SECUNDA.

6. „Mare fantasia din oper'a Lucia" si „Stelutia Arie Romana" esecutate pe piano de Domnisiór'a Minerva de Draghiciu.

7. „Adio la Patria," cantu romanu, poesie de Bolintineanu, cantatu de A. Aureliu de Dunca.

8. „Marsiu Romanu" in onórea Asociatiunei, compusu si esecutatu de Domnulu Simeonu Piso pe vióra, Domn'a Julia de Miklos pe piano si D. Alois Czerny pe violoncelu.

9. „Duetu din opera Rigoletto" cantatu de Domn'a Constantia de Dunca-Schian si D. Alois Czerny.

☛ Dupa finea concertului se va trage loteri'a pentru terminarea bisericei romane din Déva.

Mai nou. Parisu, 31 Iuliu. — Imperatricea Austriei a sositu astadi la Havre.

Adunarea din Versailles a adoptatu proiectulu pentru prorogarea sessiunei. Consiliile generali voru discuta astadi prorogatiunea Camerei. Se asigura, ca Franci'a va recunósce arisiulu guvernului spaniolu candu cele alalte puteri voru fi de acordu asupra acestui punctu.

Rom'a, 31 Iuliu. — Diariulu „Opinione" dice, ca negociatiunile intretinute intre puteri pentru a tramite escadre in Spani'a n'au altu scopu de catu protectiunea nationaliloru.

Versailles, 1 Augustu. — Adunarea a respinsu emendamentele pentru ridicarea starei de asediu de prin departamente inainte de prorogatiune si pentru ridicarea starei de asediu in timpulu alegeriloru electorale; ea a adoptatu prorogarea Adunarei dela 6 Augustu pana la 30 Noembre.

Imper. Wilhelm vre a face o visita la Rom'a in Septembre. Acum se vedi la banueli, de si se crede, ca va fi contravisita lui Victoru Emanuele.

Cursurile

la bursa in 4 Aug. 1874 stil nou:

			fl.	cr. v. a.
Galbini imperatesci	—	—	— fl.	— cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „	80 „ „
Augsburg	—	—	103 „	10 „ „
Londonu	—	—	109 „	40 „ „
Imprumutulu nationalu	—	—	74 „	10 „ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 „	55 „ „
Obligatiunile rurale ungare			77 „	50 „ „
„ „ temesiane			75 „	— „ „
„ „ transilvane			74 „	25 „ „
„ „ croato-slav.			80 „	— „ „
Actiunile bancei	—	—	974 „	— „ „
„ creditului	—	—	241 „	25 „ „

BILANTIULU SEMESTRALU

din 30 Iuniu 1874 alu

Institutului de creditu si economii „ALBIN'A"

Active

	fl.	cr.	fl.	cr.
Starea cassei in numerariu				
la centrala	9207	70		
la reuniunile de creditu	895	42	10103	12
Capitalu de actiuni				
rate restante			35182	41
Portfoliu				
cambie de banca	248922	68		
cambie si obligatiuni dela reuniuni de creditu	143649	48	392572	16
Imprumuturi ipotecari			20070	—
Imprumuturi pe effecte			4502	—
Charthie de valóre propril			16080	53
Monete			114	03
Debitori			4595	02
Spese de fondare				
a centralei si a filialeloru	9536	40		
dupa amortisare de 10% pe 1/3 anu	476	82	9059	58
Mobiliarulu	2726	11		
dupa amortisare de 10% pe 1/2 anu	136	31	2589	80
Tiparituri si carti	1681	41		
dupa amortisare de 10% pe 1/3 anu	84	07	1597	34
Interese transitive			6992	58
			503458	57

Passive

	fl.	cr.
Capitalu de actiuni		
3000 actiuni à 100 fl.	300000	—
Depositе pentru fruptificare	102825	04
Creditori	12166	59
Fondurile de garantia ale reuniuniloru de creditu	43651	50
Interessele fonduriloru de garantia	2675	59
Fodurile de reserva	6045	32
Fondurile de reserva ale reuniuniloru de creditu	432	89
Fondulu de garantia alu imprumuteloru ipotecari	465	—
Dividenda pro 1874	19320	—
Tantieme neradicate	360	80
Profitu curatu	15515	84
	503458	57

Sibiiu 30 Iuniu 1874.

IACOBU BOLOG'A m. p., V.-presiedinte. — Baronu URSU m. p., Delegatulu consiliului. — VISARIONU ROMANU m. p., Directoru. — GUSTAVU LUDWIG m. p., Comptabilu.

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.